

Γεράσιμος Γ. Ζώρας

ΜΙΑ ΑΓΝΩΣΤΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΚΩΜΩΔΙΑΣ ΤΟΥ ΜΟΛΙΕΡΟΥ ΣΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ – ΚΕΙΜΕΝΟ
(ΠΡΟΔΡΟΜΗ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ)

Μία άγνωστη μετάφραση στα ελληνικά του έργου του Μολιέρου (1622-1673) *Les Précieuses ridicules* (1659)¹ σώζεται στον κώδικα Vaticanus Gr. 2481. Ο κώδικας είναι χαρτώος και άποτελείται από 35 φύλλα άριθμημένα με σφραγίδα της Βιβλιοθήκης, διαστάσεων 10,5×14,5. Άναγραφή χρονολογίας δέν υπάρχει, αλλά από τδ είδος τής γραφής και τόν τύπο του χαρτιού ύπολογίζεται ότι πρέπει νά γράφηκε στα τέλη του 18ου ή στις άρχές του 19ου αιώνα. Ή γραφή είναι καλλιγραφική, καθαρή και εύανάγνωστη. Κάθε σελίδα έχει 14 στίχους. Τδ κείμενο έχει γραφεί με μαύρο μελάνι, όμως οί ένδειξεις τών όμιλούντων προσώπων και τά πρωτογράμματα έχουν γραφεί με έρυθρό.

Ή προέλευση του κώδικα είναι φαναριώτικη². Άνήκε στη συλλογή του τελευταίου Μεγάλου Λογοθέτη τής Κωνσταντινουπόλεως Σταυράκη Άριστάρχη (1836-1925), ή όποία περιήλθε στη Βιβλιοθήκη του Βατικανού³, μετά τόν θάνατο του κτήτορά της. Στο φ. 1' άναγράφεται ό ελληνικός τίτλος (*Άρχόντισσες εύγενικές και άγχινούστατες γελοιώδεις*) και τά πρόσωπα τής κωμωδίας, χωρίς νά δηλώνεται ούτε τδ όνομα του μεταφραστή, ούτε τδ όνομα του συγγραφέα. Φαίνεται πάντως ότι ή ελληνική μετάφραση βασίσθηκε σε προγενέστερη

1. Άνάλυση τής κωμωδίας βλ. στού Pol Gaillard, Molière, *Les Précieuses ridicules, Les Femmes savantes*, Analyse critique (Profil d'une oeuvre. Collection dirigée par Georges Décote, 66), Paris Hatier 1978. Ένδιαφέρον παρουσιάζει ή ελληνική παράφραση του έργου: *Αί κερατσίτσοι* κατά Μολιέρου. Κωμωδία εις πράξιν μίαν ύπό Δ.Ι. Λάκωνος. Τύποις Δ.Α. Μαυρομάτη 1958.

2. Σχετικά με άλλα έργα του Μολιέρου, μεταφρασμένα στα ελληνικά κατά την ίδια χρονική περίοδο και στον ίδιο χώρο, βλ. στής Λουκίας Δρούλια, «Molière traduit en grec - 1741. Présentation de deux manuscrits», στον τόμο *Symposium l'époque phanariote*, Ίδρυμα Μελετών Χερσονήσου Αίμου, Θεσσαλονίκη 1970, σσ. 415-418, και στής Άννας Ταμπάκη, *Ό Μολιέρου στη φαναριώτικη παιδεία. Τρεις χειρόγραφες μεταφράσεις (Κέντρον Νεοελληνικών Έρευνών Έθνικού Ίδρύματος Έρευνών. Τετράδια έργασίας, 14)*, Άθήνα 1986.

3. Περιγραφή τής συλλογής Άριστάρχη τής Βατικανής Βιβλιοθήκης βλ. στού Παναγιώτη Γ. Νικολόπουλου, «L' inventario dei codici Vaticani Greci 2403-2631», *Έπιτηρίς Έταιρείας Βυζαντινών Σπουδών* τόμ. 35 (1966-1967), σσ. 129-131, και στού Άθαν. Δ. Κομίνη, «Βατικανής Βιβλιοθήκης άποσημειώματα», *Δίπτυχα* τόμ. 1 (1979), σσ. 20-25, όπου με βάση άναγραφή του όνόματος Σούτσος ή πατρότητα του κειμένου άποδίδεται σε μέλος τής φαναριώτικης οικογένειας.

Ιταλική⁴, καθώς αποδεικνύεται, λ.χ., από την αλλαγή του ονόματος του πρωταγωνιστή του έργου *La Grande* σε *Δομένικος* και ενός βωθοῦ προσώπου (ύπηρέτη) σε *ΐωβάννης*.

Ἀπὸ τὴ μετάφραση λείπει μέρος τῆς δ' σκηνῆς, προφανῶς γιατί ἐξέπεσε ἓνα φύλλο ποῦ βρισκόταν μεταξύ τοῦ ἔκτου καὶ ἐβδόμου, καὶ τοῦτο ἔγινε πρὶν τεθεῖ ἀπὸ τὴ Βατικανὴ Βιβλιοθήκη ἢ ἀρίθμηση τῶν φύλλων. Τὸ ἴδιο συνέβη καὶ μεταξύ τοῦ δεκάτου τετάρτου καὶ τοῦ δεκάτου πέμπτου φύλλου, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ ἀπολεσθεῖ μέρος τῆς ἡ' σκηνῆς τῆς μεταφράσεως, ἢ ὁποῖα ἀντιστοιχεῖ μὲ τὴν θ' σκηνὴ τοῦ πρωτοτύπου. Τὰ ἐκπεσόντα φύλλα ὑπολογίσαμε ὅτι εἶναι ὀκτώ. Ὁ ὑπολογισμὸς ἔγινε μὲ βάση τὸ περιεχόμενο, ποῦ ἔπρεπε νὰ εἶχε καθένα ἀπὸ αὐτά, σὲ συσχετισμὸ μὲ τὸ κείμενο τοῦ γαλλικοῦ πρωτοτύπου.

Ἡ ἀσμφωνία πρωτοτύπου καὶ μεταφράσεως, ὡς πρὸς τὶς σκηνές, προκαλεῖται ἀπὸ τὴν παράλειψη ὀλόκληρης τῆς ζ' σκηνῆς ἀπὸ τὸ ἑλληνικὸ κείμενο, γεγονός ποῦ ὀφείλεται ἀποκλειστικὰ σὲ αὐθαιρεσία τοῦ μεταφραστῆ. Τοῦτο συνάγεται ἀπὸ τὸ ὅτι, ἤδη ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τοῦ ἔργου, στὸν πίνακα μὲ τὰ πρόσωπα τῆς κωμωδίας, δὲν ἀναφέρονται οἱ δύο βαστάζοι (*deux porteurs de chaises*), ποῦ ἐμφανίζονται μόνον στὴ σκηνὴ αὐτῆ. Ἔτσι, ἐνῶ τὸ γαλλικὸ κείμενο χωρίζεται σὲ 17 σκηνές, ἢ ἑλληνικὴ μετάφραση ὑπολείπεται κατὰ μία. Παραξενεύει τὸ γεγονός ὅτι ὁ μεταφραστὴς, ἢ ὁ ἀντιγραφέας τοῦ κώδικα, στὴν ἀρχὴ τοῦ κειμένου (φ. 1^ο) γράφει *Πρῶξις Πρώτη*, παρότι τὸ ἔργο εἶναι μόνοπράκτο.

Κατὰ τὴ μεταγραφή καὶ ἔκδοση τοῦ κειμένου διατηρήσαμε, ὅσο ἦταν δυνατόν, τὴν ὀρθογραφία καὶ τὴ στίξη τοῦ χειρογράφου. Ἐπεμβάσεις ἔγιναν μόνον ὅταν κρίναμε ὅτι θὰ ἦσαν ὑποβοηθητικὲς γιὰ τὴν ὀρθότερη κατανόηση τοῦ κειμένου. Συγκεκριμένα, ὅσον ἀφορᾷ στὴ στίξη, προτιμήσαμε ἀρκετὲς φορὲς νὰ θέσουμε ἰσχυρότερα σημεῖα στίξεως ἀπὸ αὐτὰ ποῦ ἔχει τὸ χειρόγραφο. Σὲ ὀρισμένες περιπτώσεις ἀναγκασθήκαμε νὰ θέσουμε ἑλλείποντα θαυμαστικὰ καὶ ἐρωτηματικὰ, σύμφωνα μὲ τὶς νοηματικὲς ἀπαιτήσεις τοῦ κειμένου. Ἐντὸς παρενθέσεων ἔχει κλείσει ὁ μεταφραστὴς ὅσα χωρία τοῦ

4. Πιθανῶς ὁ μεταφραστὴς βασίσθηκε στὴν ἱταλικὴ μετάφραση ποῦ ἔκανε ὁ Biagio Augustei, μὲ τὸ ψευδώνυμο Nic. Di Castelli, *Le opere di G.B.P. di Molière. Divise in quattro volumi...* Tradotte da—. Lipsia 1696-1698 (8' ἔκδ.: 1739-1740), στὴν ὁποῖα στηρίχθηκαν καὶ ἄλλοι Ἕλληνες μεταφραστὲς. Βλ. Ἄννα Ταμπάκη, *δ.π.*, σσ. 37-38, σμ. 15. Σχετικὰ μὲ τὶς ἱταλικὲς μεταφράσεις ἔργων τοῦ Μολιέρου βλ. στὸ περιοδικὸ *Lettere* τόμ. 3 (1922) τὰ ἄρθρα τοῦ C. Levi, «I traduttori italiani di Molière» καὶ τοῦ M. Ferrigni, «A proposito dei traduttori italiani di Molière». Γιὰ τὴ διάδοση τῶν ἔργων τοῦ στὸν ἱταλικὸ χῶρο βλ. στοῦ Pietro Toldo, *L'oeuvre de Molière et sa fortune en Italie*, Turin 1910. Γιὰ τὶς ἐπιδράσεις ποῦ ἄσκησε στὴν ἱταλικὴ λογοτεχνία βλ. στοῦ Louis Moland, *Molière et la comédie italienne*, Paris 1867.

έργου ἀπαγγέλλονται μὲ χαμηλὴ φωνή, καθὼς καὶ τὶς σκηνικὲς ὁδηγίες.

Σχετικὰ μὲ τὴν ὀρθογραφία τοῦ κειμένου, ποῦ δὲν εἶναι ξεκάθαρο ἂν βασίζεται στὶς γραμματικὲς προτιμήσεις τοῦ μεταφραστῆ ἢ σὲ ἐπεμβάσεις τοῦ ἀντιγραφέα, παρατηροῦμε ὅτι ἡ ὀνομαστικὴ καὶ αἰτιατικὴ πληθυντικῶν τῶν πρωτοκλίτων θηλυκῶν ὀνομάτων (οὐσιαστικῶν, ἐπιθέτων) καὶ ἀντωνυμιῶν ἀπαντᾶται μὲ κατάληξη *-ες* καὶ συνηθέστερα *-αις*, ποῦ ὅταν τονίζεται ἄλλοτε περισπᾶται καὶ ἄλλοτε ὀξυτονεῖται. Ἡ αὐτὴ ἀσυνέπεια παρατηρεῖται καὶ στὸ θηλυκὸ ἄρθρο στὴν αἰτιατικὴ τοῦ πληθυντικοῦ (*ταῖς / ταίς*), ἐνῶ στὴν ὀνομαστικὴ προτιμᾶται ἄλλοτε ἡ γραφὴ *ή* καὶ ἄλλοτε *οί*. Ἄσυνέπεια ἐπίσης παρατηρεῖται στὴν τελικὴ συλλαβὴ τοῦ κυρίου ρήματος περιφραστικῶν τύπων, ὅπως: *θέλω τὴν δώσει / θέλω ἔχη*. Στὶς ἀνωτέρω περιπτώσεις, καθὼς καὶ σὲ ἄλλες (*δύω / δύο, σπῆτι / σπήτι, αἶ / ἄι*) ἀκολουθήσαμε τὶς ἐκάστοτε ὀρθογραφικὲς προτιμήσεις τοῦ γραφέα.

Εἶναι φανερὸ ὅτι ὁ κώδικας δὲν περιέχει τὸ ἀύθεντικὸ κείμενο τῆς μεταφράσεως, ἀλλὰ ἀντίγραφό της, καθὼς προκύπτει καὶ ἀπὸ τὸ ὅτι ὁ γραφέας τοῦ κώδικα ἔγραψε δύο φορὲς ἓνα χωρὶο τεσσάρων γραμμῶν, καὶ στὴ συνέχεια διέγραψε τὴ διττογραφία (φ. 22^ν). Τὸ σφάλμα αὐτὸ εἶναι καθαρὰ ἀντιγραφικὸ καὶ φυσικὰ δὲν θὰ συνέβαινε, ἂν ὁ κωδικογράφος ἔκανε τὴ μετάφραση τὴ στιγμὴ ποῦ ἔγραφε τὸ χειρόγραφο.

Ἄγνωστη παραμένει ἡ ταυτότητα μεταφραστῆ καὶ ἀντιγραφέα, καθὼς καὶ τὸ χέρι ποῦ ἔκανε διορθώσεις χρησιμοποιώντας διαφορετικὸ μελάνι στὰ φφ. 2^ρ (διόρθωσε τὸ *χύννη* σὲ *θήχη*) καὶ 6^ν (διόρθωσε τὸ *ὁ κύριος* σὲ *ὁ Κύρος*). Τὸ εἶδος τῶν διορθώσεων αὐτῶν προϋποθέτει ἀσφαλῶς τὴ γνώση ἢ τοῦ πρωτοτύπου ἢ μᾶλλον τοῦ κειμένου τῆς μεταφράσεως. Πιθανῶς πρόκειται γιὰ διορθώσεις τοῦ ἴδιου τοῦ μεταφραστῆ ποῦ ἀντέβαλε τὸν κώδικα μὲ τὸ κείμενό του, ἐλέγχοντας ἔτσι τὴν ἐργασία τοῦ ἀντιγραφέα, στὸν ὁποῖο εἶχε ἀναθέσει τὴ μεταγραφή τοῦ χειρογράφου. Αὐτὴ ἡ ὑπόθεση εἶναι ποῦ μᾶς ὠθεῖ νὰ πιστεῦσουμε ὅτι τὸ πρόσωπο τοῦ μεταφραστῆ δὲν ταυτίζεται μὲ τοῦ ἀντιγραφέα.

Γενικῶς ἡ μετάφραση τῆς κωμωδίας *Les Précieuses ridicules* παρέχει στὸν σύγχρονο μελετητὴ ἓνα κείμενο ποῦ συμβάλλει στὴν πληρέστερη ἀπεικόνιση τῆς τύχης τοῦ Μολιέρου στὴν Ἑλλάδα⁵, ἐνῶ παράλληλα ἐμπλουτίζει τὶς γνώσεις μας γύρω ἀπὸ τὴ ζωντανὴ γλώσσα τοῦ 18ου αἰῶνα, διαφυλάσσοντας λέξεις καὶ ἐκφράσεις ποῦ μὲ τὸ πέρασμα τοῦ χρόνου περιήλθαν σὲ ἀχρηστία.

5. Γιὰ τὸ θέμα αὐτὸ βλ. στὴς Ἄννας Ταμπάκη, «Ἡ ἑλληνικὴ κωμωδία τοῦ 19ου αἰῶνα καὶ οἱ εὐρωπαϊκὲς τῆς ἐπιδράσεις», *Ἐκκύκλημα* τεύχ. 16, Ἰανουάριος - Μάρτιος '88, σσ. 37-45.

φ. 1^ρ Ἄρχόντισσαις εὐγενικαῖς, καὶ ἀγχινούσταταις γελιοῶδεις

Πρόσωπα

Δομένικος } φίλοι.
Νικόλαος }

μαρκέζος Μασκαρίλλιος, δοῦλος τοῦ Δομενίκου.

κόντες Ἰοδαλέτος, δοῦλος τοῦ Νικολάου.

Γεώργιος.

Μαγδαλένα, θυγατέρα τοῦ Γεωργίου.

Καρτίνα, ἀνεψιὰ τοῦ Γεωργίου.

Μαρότηζα, δουλὰτρα τῆς Μαγδαλένας.

Ἄλεμάζος, δοῦλος τῆς Καρτίνας.

Ἄρχόντισσαις, γειτόνισσαις τῶν ἀγχινουστάτων ἀρχοντισσῶν Μαγδαλένας καὶ Καρτίνας.

Παιγνιδιῶται. /

φ. 1^ν

Πρᾶξις α΄
Σκηὴ α΄

Δομένικος, καὶ Νικόλαος
Δομένικος

Ἄρχον κύρ Νικόλαε.

Νικόλαος

Τί ὀρίζετε;

Δομένικος

Κοιτάξετέ με ὀλίγον χωρὶς νὰ γελάσετε.

Νικόλαος

Διατί;

Δομένικος

Πῶς σᾶς ἐφάνη ἡ ἀντάμωσις μὲ ταῖς ἀρχόντισσαίς μας, εἴσθε εὐχαριστημένος; /

φ. 2^ρ

Νικόλαος

Μά τὴν ἀλήθειαν, ἔχομεν δίκαιον νὰ εὐχαριστηθῶμεν καὶ οἱ δύο μας.

Δομένικος

Ὅσον ἐκ μέρους μου σᾶς λέγω τὴν ἀλήθειαν ὅτι πολλὰ ἐσκανδαλίσθηκα. Εἰπές, ἀδελφέ, ἐφάνηκε ποτὲ εἰς τὸν κόσμον χονδροειδέσταταις ἀρχόντισσαις, καὶ νὰ γυρεύουν νὰ φαίνωνται εὐγενικαῖς, ὡσὰν αὐταῖς ἡ δύο; Ἄπο

φ. 2^ν τὸ ἄλλο μέρος ἐφάνηκαν ποτὲ ἄνθρωποι νὰ ἐπῆγαν νὰ χαιρετήσουν καὶ νὰ καταφρονηθοῦν τόσον; Μόλις ἐκαταδέχθησαν νὰ μᾶς εἰποῦσι νὰ καθήσωμεν. Ποτὲ μου δὲν εἶδα ἄνθρωπον νὰ συντυχαίνη τόσον εἰς τὸ αὐτί, νὰ πίνῃ, νὰ βῆχη¹, καὶ νὰ σφουγγίξῃ / τὰ ὀμμάτιά του, καὶ νὰ ἐρωτᾷ τόσαις φοραῖς τί ὦρα εἶναι; Μᾶς ἀπεκρίθησαν ἄλλο τίποτε εἰς ὅσα ταῖς εἵπαμεν, ἔξω ἀπὸ τὸ ναί, καὶ ὄχι; Καὶ ἤμπορεῖς νὰ τὸ ἀρνηθῆς πῶς ἂν ἤμεσθεν οἱ πλέον ποταπότεροι ἄνθρωποι δὲν ἦτον δυνατὸν νὰ καταφρονηθῶμεν περισσότερον;

Νικόλαος

Χαίρομαι ὅτι σὲ ἐκακοφάνῃ πολλά.

Δομένικος

φ. 3^ν Βέβαια, μὲ κακοφαίνεται τόσον, ὅπου ἂν δὲν ἐκδικηθῶ, δὲν ἀναπαύομαι. Καταλαμβάνω τὸ αἶτιον ὅπου μᾶς κατεφρόνησαν τόσον· ὁ ἀέρας αὐτῆς τῆς φανταστικῆς εὐγενείας, ὄχι μόνον τὸ Παρίσι ἐμόλυνεν, ἀλλὰ καὶ ὅλα τὰ / χωρία, καὶ ἡ ἔδικαῖς μᾶς γυναικίτζαις θέλουν μεθέξει ἀπὸ αὐτόν. Κοντολογῆς αὐταῖς οἱ δύο ἀρχόντισσαι εἶναι ἓνα μίγμα κυρατζίτζες, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν περματοῦλαις, ὑπερήφαναις. Ἡξεύρω τί πρέπει νὰ κάμωμεν διὰ νὰ μᾶς δέχωνται² καλά, καὶ πιστευσόν με ὅτι ἠμποροῦμεν νὰ ταῖς παίξωμεν ἓνα παιγνίδι, ὅπου νὰ γνωρίσουν ταῖς τρέλαις των, καὶ νὰ μάθουν νὰ διδάσκουν τοὺς ἀνθρώπους.

Νικόλαος

Καὶ μὲ τί τρόπον;

Δομένικος

φ. 3^ν Ἔχω δούλον ὅπου ὀνομάζεται μαρκέζος Μασκαρίλλιος, τὸν ὁποῖον ὁ κόσμος τὸν ἔχει διὰ ἀγγινοῦ/στατον. Καὶ ἤξευρε πῶς σήμερον δὲν εἶναι κἀνένα πράγμα νὰ περνᾷ καλλήτερα παρὰ ἡ εὐμορφῇ ἀγγινοῖα. Εἶναι πολλὰ φαντασιάρης, καὶ κανησιάρης, καὶ θέλει νὰ φαίνεται πῶς εἶναι ἄνθρωπος τῆς τιμῆς. Ἀγαπᾷ νὰ δείχνῃ πῶς εἶναι πολυμαθῆς, καὶ πῶς νοστιμεύεται τοὺς στίχους, καὶ ὅσα ἄλλα νοστιμεύονται οἱ εὐγενεῖς, καὶ καταφρονεῖ τοὺς ἄλλους δούλους, καὶ μερικαῖς φοραῖς τοὺς ὀνομάζει ἄλογα ζῶα, καὶ ἀνόητους καὶ κνόδαλα.

Νικόλαος

Καὶ τί θέλεις νὰ κάμῃ;

Δομένικος

Θέλω νὰ τὸν στείλω νὰ πηγαίῃ νὰ ταῖς χαιρετήσῃ. Ὅμως ἄς ἄγωμεν πρῶτον ἀπὸ ἐδῶ. /

1. χύνη exp., βῆχη s.s. m. corr.

2. δεχθοῦν corr. δέχωνται

φ. 4^τ**Σκηνή β'****Γεώργιος, Δομένικος, και Νικόλαος****Γεώργιος**

Ἄρχοντες, εἶδτε τὴν ἀνεψιὰν μου, καὶ τὴν θυγατέρα μου; Πῶς σὰς ἐφάνηκαν; Πηγαίνουσι καλὰ τὰ πράγματα; Ἐβγήκε τίποτες ἀπὸ αὐτὴν τὴν συνομιλίαν;

Δομένικος

Τοῦτο ἤμπορεῖτε, ἄρχοντα, νὰ τὸ μάθετε καλλήτερα ἀπὸ τὰς ἰδίας παρὰ ἀπὸ λόγου μας. Τόσον ἤμποροῦμε νὰ σὰς εἰπῶμεν, ὅτι εὐχαριστοῦμεν διὰ τὴν τιμὴν ὅπου μᾶς κάματε, καὶ εἴμεθα δοῦλοι σας ταπεινοί.

Σκηνή γ' /φ. 4^ν**Μαρότζα, και Γεώργιος****Μαρότζα**

Τί ὀρίζετε, αὐθέντα;

Γεώργιος

Ποῦ εἶναι ἡ κυρὰ σου, καὶ ἡ μία, καὶ ἡ ἄλλη;

Μαρότζα

Εἰς τὴν καμαρίτζαν τους.

Γεώργιος

Καὶ τί κάμνουν;

Μαρότζα

Κάμνουν κοκκινάδι διὰ τὰ χεῖλια τους.

Γεώργιοςφ. 5^τ

Καὶ ἕως πότε θέλουν νὰ τὰ³ κοκκινίζουν; Εἰπές τες νὰ κατέβουν· αὐταῖς ἡ πανούκλαις καὶ πανούργαις, μὲ τὰ κο/κκινάδια τους, ἔχουν σκοπὸν καθὼς βλέπω νὰ μὲ ἀφανίσουν. Ὅπου γυρίσω καὶ ἰδῶ, βλέπω ἀσπράδια τοῦ αὐγοῦ, γάλα παρθένου, καὶ ἄλλα μύρια ἄρατα θέματα, τὰ ὁποῖα οὔτε τὰ γνωρίζω τί πράγματα εἶναι. Ἄφ' οὗ ἤλθαμεν ἐδῶ ἐξώδευσαν παρὰ νῶ ἀπὸ δώδεκα χοίρους ἄλειμμα, καὶ ἀπὸ τὰ μάτια ἐξοδα ὅπου εἰς αὐτὰ ἐξοδεύουν, ἤμποροῦσαν νὰ ζωοτροφισθοῦν τέσσαρες δοῦλοι κάθε ἡμέραν.

Σκηνή δ'**Γεώργιος μὲ τὴν θυγατέρα του Μαγδαλέναν, καὶ μὲ τὴν ἀνεψιὰν του****Καρτίαν****Γεώργιος**

Ἄναγκαῖον πρᾶγμα, μὰ τὴν ἀλήθειαν, νὰ κάμω τόσα ἐξοδα διὰ νὰ ἀπαλύετε τὸ μούτζονό σας; Εἰπέτε / μου τί τοὺς κάμετε τοὺς ἄρχοντας

3. τὰ s.s.

ἐκείνους, καὶ ἐβγήκαν μὲ τόσην ψυχρότητα; Δὲν σᾶς παρήγγειλα ἐγὼ νὰ τοὺς δεχθῆτε μὲ μεγάλην περιποίησιν, καὶ ὡσὰν πρόσωπα ὅπου θέλω νὰ σᾶς τοὺς δώσω ἄνδρας;

Μαγδαλένα

Ἄμῃ εἰς τὴν ὑπόληψιν θέλετε, πατέρα μου, νὰ ἔχωμεν τὰ ἄτακτα ἦθη τους;

Καρτίνα

Εἰπέτε, ἄρχον θεῖε, εἶναι δυνατὸν ἓνα κορίτσι ὅπου γνωρίζει ὀλίγον τὸν κόσμον νὰ ἤμπορῆσῃ νὰ εὕρῃ καμμίαν νοστιμάδα εἰς τὴν συναναστροφὴν⁴ τους;

Γεώργιος

Καὶ διὰ τί ὄχι; /

φ. 6^f

Μαγδαλένα

Τί εὐγένεια νὰ ἀρχίσουν εὐθὺς τὴν ὀμιλίαν ἀπὸ ὑπανδρείαν!

Γεώργιος

Ἄμῃ ἀπὸ ποῦ θέλετε νὰ ἀρχίσουν, ἀπὸ τὸν πουτανισμόν; Δὲν εἶναι αὐτὸς τρόπος συνομιλίας, ὅπου πρέπει νὰ καυχηθῆτε καὶ νὰ ἐπαινεθῆτε καὶ οἱ δύο σας καθὼς ἐγώ; Ὁ ἅγιος δεσμὸς ὅπου ἐπιθυμοῦν, δὲν εἶναι μία μαρτυρία τοῦ καλοῦ σκοποῦ ὅπου ἔχουν;

Μαγδαλένα

Ἄχ, ἀγαπητὲ μου πάτερ, τὰ ἐδικὰ σας λόγια μυρίζουν ἀπὸ χωριάτικα, καὶ ἐντρέπομαι ὅταν σᾶς ἀκούω νὰ συντυχαίνετε τοιοῦτης λογιῆς. Ἐπρεπε νὰ διδαχθῆτε ὀλίγον τὴν χρηστοθήειαν.

Γεώργιος /

φ. 6^v

Δὲν μὲ κάμει χρεῖα, ἀρκετὰ τὴν ἡξέυρω. Σᾶς λέγω ὁμως ὅτι ἡ ὑπανδρεία εἶναι πράγμα ἱερὸν καὶ ἅγιον, καὶ πῶς ἐσύntonχαν πολλὰ τίμια, ἀρχίζοντας ἀπὸ αὐτὸ τὸ κεφάλαιον.

Μαγδαλένα

Ἦχ, ὦχ, ἂν σᾶς ὠμοίαζαν ὅλοι, ἓνα παραμῦθι ἐρωτικὸν πολλὰ ὀγλήγορα ἐτελείωνε. Τί εὐμορφον πράγμα ἤθελεν εἶσθαι, ἂν ὁ Κύρος⁵ ὑπανδρευόταν εὐθὺς μὲ τὴν Μανδάνην, καὶ ὁ Ἄρόντος μὲ τὴν Κελίαν;

Γεώργιος

Τί διάβολο ἱστορίαις μὲ διηγεῖται αὐτή;

Μαγδαλένα

Ἄγαπητὲ μου πάτερ, ἐρωτήσατε καὶ τὴν ἐξαδέλφην μου⁶ /

....

φ. 7^f

ρὸν ἀπ' ἐμπρὸς μας· ὕστερον εὕρισκει τὸν τρόπον νὰ μᾶς ἐξιλιώσῃ καὶ νὰ μᾶς κάμῃ νὰ συνηθίσωμεν κατ' ὀλίγον ὀλίγον εἰς τὸ νὰ ἀκροαζώμεθα τὰ ἐρωτικά του λόγια, καὶ νὰ ὁμολογήσωμεν ἐκεῖνο ὅπου μὲ μεγαλωτάτην δυσκολίαν ἐβγάζομεν ἀπὸ τὸ στόμα μας. Ἐπειτα ἀκολουθοῦν τὰ περιστα-

4. συναστροφὴν cod.

5. ὁ κύριος exp., ὁ Κύρος s.s. m. corr.

6. inter ff. 6^v et 7^f excidit folium unum

- τικά, οί άντεραστές μερικους τρόπους πάσχουν νά κάμουν χαλάστραις, οί γονεΐς τούς διώχουν, και τούς ἐλέγχουν⁷, γεννώνται οί ζηλοτυπίαις, οί όποΐαις εΐναι θεμελιωμένες ἐπάνω εις τόν άερα, άκούονται παραπονέματα, άπελπισΐαις, και μερικαΐς φοραΐς νυκτεριναις άρπαγαΐς, και άλλα πολλά τοιαυτα συμβεθηκότα. Νά ό τρόπος όπου νά γίνωνται, και οί κανόνες όπου
- φ. 7^ν πρέπει νά φυλάττωνται / όταν θέλωμεν νά εΐμεθα τιμημέναις. Αυτοΐ εΐναι οί νόμοι όπου δέν δέχονται παράβασιν. 'Αμη εϋθύς, εϋθύς, νά ξμθη κάνεις εις συνομιλιαν ύπανδρειάς, χωρις νά παραδείρουν ποσώς με τόν έρωτα, εΐναι καθολικόν ώσαν νά άρχΐση τó παραμϋθι άπό τó τέλος, και όχι άπό τήν άρχήν. Σās λέγω πρòς τούτοις, φιλοστοργικώτατέ μοι πάτερ, ότι ποτέ μου, ούτε ήκουσα, ούτε εΐδα πράγμα⁸ πλέον ποταπόν άπό αυτòν τόν τρόπον όπου ήθέλησαν νά μεταχειρισθòν οί καλότυχοι εκείνοι άρχοντες. Και όταν μόνον τó συλλογισθώ με έρχεται λιγοθυμία.

Γεώργιος

- φ. 8^ν Τί διάβολο όητορικη εΐναι αυτή; Αυτή εΐναι μία σύν/θεσις πολλά ύψηλή και σκοτεινή.

Καρτίνα

- Πιστεύσέτέ μοι, άρχον θεΐε, πώς ή εξαδέλφη μου εΐπε καθαρά τήν άλήθειαν. Πώς εΐναι δυνατόν νά δεχθῆ τινάς και νά νοστιμευθῆ συναναστροφῆν ανθρώπων όπου εΐναι τελείως άνοστοι και όπου μετά βίας ήξεύρουν τί θέλει νά ειπῆ νοστιμάδα; 'Εγώ βάζω στοιχημα πώς ποτέ δέν εΐδαν⁹ τήν ζωγραφίαν τού έρωτος, και πώς γραμματάκια έρωτικά, και νόστιμα, και παθητικά, στίχοι, εϋμορφοι τρόποι τῆς συνομιλίας εΐναι μακροσμένοι άπό λόγοι τους. Δέν βλέπετε πώς τὰ πρόσωπά τους τούς¹⁰ δείχνουν φανερά, έπειδή και δέν έχουν εκείνον τόν άερα όπου κατά
- φ. 8^ν πρώτην άρχήν κάμει νά πάρωμεν τόν άνθρωπον / εις καλήν ύπόληψιν; Νά έλθουν νά μās χαιρετήσουν με ρούχα παντελώς άταΐργιαστα, με καλπάκι ζαρωμένον, με κεφάλι άκτένιστον, με ζωσίμον σφικτόν, και χωρις μαχαΐρι, με σιρίτι πλατύ, με άντερι κοντούτζικον, χωρις νά κρατòν εις τó χέρι τους κάνένα κουτι με ροδόλαδον, ή καν με γιασεμόλαδον! 'Ω ούρανοι τί έραστές, χωρις νά εΐναι καλοφορεμένοι, και συγυρισμένοι, χωρις νά προμελετήσουν τζιριμόνιαις εϋμορφαις, και λόγια άξια τῆς συναναστροφῆς μας! 'Εν άληθεία δέν ήμπορώ ούτε νά τó καταλάβω, ούτε νά τó χωνεύσω. 'Εστοχάσθηκα πρòς τούτοις πώς ή θεωρία τῆς τζόχας με τó σανδάλι ποσώς δέν εταΐργιαζε. /

Γεώργιος

- φ. 9^ν Πιστεύω πώς οί δύω σας έτρελαθήκατε. 'Όσον εκ μέρους μου δέν ήμπορώ νά καταλάβω αυτὰ όπου φλυαρεΐτε Μαγδαλένα και έσϋ Καρτίνα.

7. έχεγ exp., corr. έλέγχουν

8. ante πράγμα exp. πρòς τούτοις

9. εΐδα cod.

10. ante τούς exp. δους

Μαγδαλένα

Παρακαλῶ, πατέρα μου, νὰ ἀφήσετε εἰς ἓνα μέρος αὐτὰ τὰ βαρβαρικά ὀνόματα, καὶ νὰ μᾶς λαλήσετε ἀλλέως.

Γεώργιος

Πῶς; Βαρβαρικά ὀνόματα; Ἄμῃ δὲν εἶναι αὐτὰ τὰ ὀνόματα ὅπου σᾶς ἔδωσαν ὅταν ἐβαπτίσθητε;

Μαγδαλένα

φ. 9^ο ὦ οὐρανοὶ τί βαρβαρότης! Θαυμάζω πῶς ἤμπορέσετε νὰ κάμετε μίαν θυγατέραν ὡσὰν ἐμένα! Ποῖος ἤκουσε ποτὲ κἀνένα εὐγενῆ νὰ ὀνομάξη / μὲ αὐτὰ τὰ ὀνόματα, Καρτίνα, καὶ Μαγδαλένα; Καὶ ἤμπορεῖτε νὰ ἀρνηθῆτε πῶς ἓνα μόνον ἀπὸ αὐτὰ τὰ ὀνόματα νὰ εἶναι ἀρκετὸν νὰ μᾶς κάμη νὰ συγχυσθῶμεν τὸ πλέον εὐμορφον παραμῦθι τοῦ κόσμου;

Καρτίνα

Ἄληθινά, ἄρχον θεῖε, μία ἀκοῆ εὐγενικὴ πολλὰ δύσκολα δέχεται νὰ ἀκούσῃ ἓνα τέτοιον ὄνομα. Ὅμως τὸ ὄνομα Κασσάνδρα, ὅπου ἐδιάλεξεν ἡ ἐξαδέλφη μου διὰ λόγου τῆς, καὶ Μαριώρα, ὅπου ἐδιάλεξα ἐγὼ διὰ λόγου μου, ἔχουν μίαν τέτοιαν χάριν, ὅπου ἤμπορεῖτε νὰ μείνετε εὐχαριστημένους.

Γεώργιος

φ. 10^ο Ἄκούσετε νὰ σᾶς εἰπῶ μὲ ὀλίγα λόγια τὴν ἀπόφα/σίν μου. Ἐγὼ δὲν ἤμπορῶ νὰ καταλάβω πῶς νὰ ἔχετε ἄλλα ὀνόματα, παρὰ ἐκεῖνα ὅπου σᾶς ἔδωσεν ἐκεῖνος ὅπου σᾶς ἐβάπτισεν. Ὅσον ἐκ μέρους μου διὰ τοὺς ἄρχοντας ἐκείνους περὶ τῶν ὁποίων εἶναι ὁ λόγος μας, ἤξεύρω τὸ γένος τους καὶ τὰ ὑπάρχοντά τους ὅτι εἶναι ἀξιόλογα, καὶ θέλω ἀποφασιστικὰ νὰ ἐτοιμασθῆτε νὰ τοὺς δεχθῆτε διὰ ἀνδρας σας· ἐβαρέθηκα πλέον νὰ σᾶς βαστῶ ἐπάνω εἰς ταῖς πλάταις μου, καὶ ἡ φύλαξις δύο κοριτζίων εἶναι πολλὰ βαρὺ πρᾶγμα εἰς ἓναν ἄνθρωπον τῆς ἐδικῆς μου ἡλικίας.

Καρτίνα

φ. 10^ο Ὅσον ἐκ μέρους μου, ἄρχον θεῖε, δὲν ἤμπορῶ νὰ ἀκούσω αὐτὴν τὴν λέξιν· πῶς εἶναι δυνατὸν / νὰ ὑποφέρω νὰ τὸ συλλογισθῶ νὰ κοιμηθῶ μὲ ἓναν ἄνθρωπον τελείως γυμνόν;

Μαγδαλένα

Δὲν μᾶς ἀφήνετε νὰ ἀναπαυόμεθα ὀλίγον ἀνάμεσα εἰς τὰ εὐμορφα καὶ εὐγενικὰ πρόσωπα τοῦ Παρισιοῦ, τὸ ὁποῖον ἐμποροῦμεν νὰ εἰπῶμεν πῶς ἀκόμη δὲν εἶδαμεν; Δότε μας καιρὸν νὰ συνθέσωμεν τὸ παραμῦθι μας, καὶ μὴν μᾶς βάζετε νὰ κάμωμεν τέλος.

Γεώργιος

φ. 11^ο Τώρα βλέπω πῶς πλέον ἀμφιβολία δὲν χωρεῖ. Ἐσεῖς ἐτρελαθήκατε ὀλότελα· σᾶς λέγω ἀκόμη μίαν φορὰν ὅτι θέλω νὰ εἶμαι νοικοκύρης τέλειος, καὶ δὲν θέλω νὰ ἤξεύρω τίποτες ἀπὸ αὐταῖς ταῖς / ἐδικαῖς σας φλυαρίαις. Καὶ κοντολογίς ἢ ὑπανδρεύεσθε εἰς ὀλίγον καιρὸν, ἢ ἐν ἀληθείᾳ σᾶς βάζω εἰς ἓνα μοναστήρι.

Σκηνή ε΄

Καρτίνα και Μαγδαλένα

Καρτίνα

Ἄχ, ἀγαπητὴ μου ἑξαδέλφη, ὁ πατέρας σας ἔχει τὸ ἦθος πολλὰ βουτημένον μέσα εἰς τὴν ὕλην. Τί νοῦς χοντροειδέστατος, τί ψυχὴ περιτριγυρισμένη ἀπὸ σκοτός!

Μαγδαλένα

φ. 11^ν Τί νὰ κάμω ψυχὴ μου, ἐγὼ ἤξεύρω πόσον εἶμαι συγχυσμένη. Δὲν ἤμπορῶ νὰ τὸ πιστεύσω πὼς νὰ εἶμαι ἀληθινὰ ἐδικὴ του θυγατέρα, καὶ πιστεύω πὼς / καμμίαν ἡμέραν κἀνένα συμβεβηκὸς θέλει μὲ φανερώσει πὼς εἶμαι γεννημένη ἀπὸ γονεῖς πλέον λαμπροῦς.

Καρτίνα

Πολλὰ τὸ πιστεύω καὶ εἶναι μεγάλα σημάδια.

Σκηνή στ΄

Μαρότζα, Καρτίνα, καὶ Μαγδαλένα

Μαρότζα

Ἔνας δούλος εἶναι εἰς τὴν πόρταν, καὶ ἐρωτᾷ ἂν εἴσθε εἰς τὸ σπῆτι διὰ νὰ ἔλθῃ ὁ αὐθέντης του, νὰ σᾶς χαιρετήσῃ.

Μαγδαλένα

φ. 12^ρ Μάθε ἀχρεία νὰ <μὴν> συντυχαίνης τόσον χωριάτικα, εἰπὲ πὼς ἦλθεν ἓνας ἀναγκαῖος καὶ ἐρωτᾷ ἂν εἴσθε εἰς / εὐκολίαν νὰ φανῆτε.

Μαρότζα

Ἐγὼ κερὰ μου ἑλληνικὰ δὲν ἤξεύρω, μήτε ἐσπούδασα φιλοσοφίαν ὡσὰν τὴν εὐγενεῖαν σας.

Μαγδαλένα

Τί ἀχρειότης εἶναι αὐτή! Ἐν ἀληθείᾳ, Μαρότζα, ἀνυπόφορη εἶσαι. Ποῖος εἶναι ὁ αὐθέντης τοῦ δούλου αὐτοῦ, ὅπου λέγεις πὼς θέλει νὰ ἔλθῃ εἰς ἀντάμωσίν μας;

Μαρότζα

Μὲ εἶπε πὼς εἶναι ὁ μαρκέζος Μασκαρίλλιος.

Μαγδαλένα

φ. 12^ρ (Ἐξαδέλφη, ἓνας μαρκέζος). Εἰπές, Μαρότζα, πὼς ἤμποροῦμεν νὰ φανῶμεν καὶ ἄς εἰπῆ τὸν αὐθέντην του / καλῶς νὰ ὀρίσῃ. (Βέβαια θέλει εἶσθαι κἀνένα πνεῦμα ἀγχινοῦστατον, καὶ θέλει ἦκουσε πουθενὰ τὸ ὄνομά μας).

Καρτίνα

Χωρὶς ἀμφιβολίαν, φῶς μου.

Μαγδαλένα

Ἄρμῶζει καλλήτερα νὰ τὸν δεχθῶμεν εἰς αὐτὴν τὴν σάλαν, παρὰ μέσα εἰς

τὴν κάμαράν μας. Ἄς ἰσιάζωμεν κἄν ταῖς πλεξούδαῖς μας, καὶ νὰ βαστώμεν τὰ ὄρια καὶ τὴν τιμὴν μας. Ἐλα ἐδῶ ὀγλήγορα, Μαρότζα, νὰ μᾶς φέρης τὸν σύμβουλον τῶν χαρίτων.

Μαρότζα

φ. 13^f Κατὰ ἀλήθειαν, κυρία, αὐτὸς ὁ σύμβουλος τί πράγμα / εἶναι δὲν ἤξεύρω, ἂν θέλετε νὰ καταλάβω συντύχαιτε ῥωμαίικα.

Καρτίνα

Φέρε τὸν καθρέπτην ἀμαθεστάτη, καὶ φυλάξου μὲ τὰ χνώτα σου νὰ μὴν θαμπώσης τὸ κρύσταλλον του, βλέποντας τὰ εὐμορφά σου μούτζουνα.

Σκηνὴ ζ'

Μαρότζα, καὶ μαρκέζος Μασκαρίλλιος

Μαρότζα

Ἄρχοντα, ἡ κυράδες μου τώρα, τώρα, ἔρχονται· σταθεῖτε ἐδῶ ὀλιγάκι.

Μασκαρίλλιος

Εἶπὲ τὴν εὐγενεῖαν τους ὅτι παρακαλῶ νὰ μὴν διασθοῦν, καὶ προσμένω ὅταν ὀρίσουν νὰ μὲ τιμήσουν. /

Σκηνὴ η'

Μαγδαλένα, Καρτίνα, Ἄλεμάζος, Μαρότζα, καὶ Μασκαρίλλιος

Μασκαρίλλιος

Δοῦλος σας, ἀρχόντισσαι, καὶ ἴσως θαυμάζετε διὰ τὴν τόλμην ὅπου ἔλαβα νὰ ἔλθω εἰς προσκύνησίν σας· ἡ φήμη τοῦ ἐρχομοῦ σας εἰς τὸ κάστρον, ἔγινεν αἰτία νὰ λάβετε τὴν ἐνόχλησιν αὐτὴν. Ἡ ἀξιότης μὲ θέλγει καὶ μὲ τραβά τόσο, ὅπου τρέχω παντοῦ κατόπι εἰς τὴν γλυκυτάτην εὐωδίαν τῆς.

Μαγδαλένα

Ἄν ἡ εὐγενεῖα Τῆς περιπατεῖ γυρεύοντας τὴν ἀξιότητα, ματαίως κάμνει αὐτὸ τὸ κυνήγι ἐπάνω εἰς τὰ ἐδικὰ¹¹ μας χώματα. /

φ. 14^r

Καρτίνα

Ἡ ἀξιότης ἔλαμψεν εἰς τὸ ἐδικὸν μας σπῆτι, εὐθὺς ὅπου ἐμβῆκεν ἡ εὐγενεῖα Τῆς.

Μασκαρίλλιος

Ὅχι, ὄχι, ἀρχόντισσες, ἡ φήμη λέγει τὴν ἀλήθειαν διηγουμένη τὴν ἀρετὴν· καὶ τὸ χωρίον ὅπου φαίνεται μακρόθεν δὲν χρειάζεται ὁδηγόν.

Μαγδαλένα

Ἡ καλωσύνη τῆς εὐγενείας Τῆς εἶναι πολλὰ πλουσιοπάροχος εἰς τὸ νὰ

11. τὲς (corr. τὰ) ἐδικὰς cod.

ἐπαινῇ. Ὅμως τόσον ἡ ἑξαδέλφη μου, ὅσον καὶ ἐγὼ ἔχομεν τὰ ὀμμάτιά μας ἀγρυπνα διὰ νὰ μὴν πλανηθῇ ἡ φαντασία μας ἀπὸ γλυκὴ δόλωμα τῶν κολακευμάτων.

Καρτίνα /

φ. 14^ν Ἐξαδέλφη, ἔπρεπε νὰ εἰπῶμεν νὰ φέρωμεν σκαμνία.

Μαγδαλένα

Ἐλα, Ἀλεμάζε.

Ἀλεμάζος

Τί ὀρίζετε, κυρία;

Μαγδαλένα

Ὅγλήγορα φέρε τὲς ἀναπαύσεις τῆς συναναστροφῆς.

Μασκαρίλλιος

Ἀμὴ εἶμαι ἐδῶ σίγουρος, ἀρχόντισσας;

Καρτίνα

Καὶ ἀπὸ τί φοβεῖσθε;

Μασκαρίλλιος

Φοβοῦμαι νὰ μὴν χάσω τὴν καρδίαν μου, καὶ νὰ μὴν σκλαβωθῇ ἡ ἐλευθερία μου ἀπὸ τὴν εὐγενεῖαν σας, διατὶ βλέπω¹² /

...

φ. 15^ν τώρα θέλω σὰς εἰπῇ καὶ τὸν σκοπὸν ὀποῦ τὸ ἔψαλα.

Καρτίνα

Ἐμάθετε ἡ εὐγενεῖα σας μουσικὴν;

Μασκαρίλλιος

Ἐγώ; Ὅχι.

Καρτίνα

Πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ τὸ βάλλετε εἰς σκοπὸν, χωρὶς νὰ ἤξεύρετε μούζικαν;

Μασκαρίλλιος

Οἱ προκομμένοι ἄνθρωποι ὡσὰν ἐμένα τὰ ἤξεύρουσιν ὅλα χωρὶς νὰ μάθουν τίποτες.

Μαγδαλένα

Ἐτὶ εἶναι, ἑξαδέλφη μου! Τ' ἀμφιβάλλεις;

Μασκαρίλλιος /

φ. 15^ν Ἀκούσετε τὸν σκοπὸν καὶ ἰδῶμεν ἂν σὰς ἀρέσῃ. Τὲμ τερερέ, τὲμ τερερέ, ῥερέ, ῥερέ. (Ἡ φωνὴ μου εἶναι πολλὰ χαλασμένη ἀπὸ τὴν καταρῶσῃν, ὅμως τί βλάπτει, τὸ λέγω ἀγαλινούττικα, δὲν βλάπτει) ὦχ, ὦχ, τί μὲ ἐσυνέβηκε!

Καρτίνα

Ἀχ! τί παραπονετικὸς σκοπός! Ἀποθαίνω.

Μαγδαλένα

Ἀδύνατον εἶναι νὰ τὸν ἀκούσῃ τινὰς χωρὶς νὰ μὴν λιγοθυμήσῃ!

12. inter ff. 14^ν et 15^ν excidit quaternio una cuius initium βλέπω scriptum est ad finem f. 14^ν secundum usum librarii (cf. 22^ν οἱ καρ/ποὶ et 30^ν Καρτίνα)

Μασκαρίλλιος

Τὸ νόημα δὲν σᾶς φαίνεται πῶς τὸ λέγει μεγαλοφάνως ὁ σκοπὸς αὐτός; ὡσὰν νὰ φωνάξῃ τινὰς πολλὰ δυνατὰ στὸν, στὸν, στὸν· ἔπειτα ὡσὰν νὰ μὴν ἤμπορῇ / νὰ πάρῃ τὴν ἀναπνοὴν τοῦ στὸν κλέπτην.

Μαγδαλένα

Ἔτζι εἶναι, ὅταν τινὰς ἤξευρῃ τὸ τέλος τῶν¹³ πραγμάτων, τὸ μεγάλο τέλος, καὶ τὸ τέλος τοῦ τέλους· σᾶς βεβαιώνω πῶς ὁ σκοπὸς αὐτὸς εἶναι θαυμαστότατος, ἀπὸ μίαν ἄκρην ἕως τὴν ἄλλην. Καὶ νὰ ἤξεύρετε πῶς τόσον ὁ σκοπὸς αὐτός, ὅσον καὶ τὰ λόγια μὲ ἐξόλιψαν εἰς μεγαλώτατην ἔκστασιν.

Καρτίνα

Οὔτε εἶδα, οὔτε ἤκουσα ποτὲ τέτοιον πρᾶγμα.

Μασκαρίλλιος

Ἐγὼ ὅ,τι καὶ ἂν κάμω, τὸ κάμω φυσικόν, χωρὶς νὰ ἐσπούδασα.

Μαγδαλένα /

Ἡ φύσις τῆς εὐγενείας σου σὲ ἀνέθρεψεν ὡς γνησία καὶ φιλότεχνος μήτηρ.

Μασκαρίλλιος

Μὲ τί ἀπερνᾶτε, λοιπόν, τὸν καιρὸν σας;

Καρτίνα

Μὲ τίποτες.

Μαγδαλένα

Ἔως τώρα ἀπὸ κάθε τι εἶχαμεν μεγάλην σαρακοστήν.

Μασκαρίλλιος

Ἄν ἀγαπᾶτε, μετὰ χαρᾶς νὰ σᾶς πηγαίνω εἰς μίαν κωμωδίαν καμμίαν ἡμέραν. Ἐπειδὴ καὶ ἐποῦταις ταῖς ἡμέραις εἶναι νὰ παραστήσουν μίαν νέαν κωμωδίαν, ἀγαποῦσα νὰ τὴν ἐβλέπαμεν μαζῆ.

Μαγδαλένα /

Αὐταῖς δὲν εἶναι χάριταις, ὅπου νὰ μὴν ταῖς δεχθῶμεν.

Μασκαρίλλιος

Μόνον σᾶς παρακαλῶ νὰ τὴν ἐπαινέσετε καθὼς πρέπει ὅταν τὴν ἰδῶμεν, ὅτι ἔταξα καὶ ἔδωσα τὸν λόγον μου ὅτι νὰ κάμω τρόπον ὅπου νὰ τιμηθῇ, καὶ νὰ ἐπαινεθῇ καὶ ἡ κωμωδία καὶ ὁ κωμωδοποιός. Σήμερον ἀκόμη, τὴν ὦραν ὅπου ἐσηκώθηκα, ἦλθαν καὶ μὲ παρεκάλεσαν περὶ τούτου. Ἐκείνοι ὅπου κάμνουν ταῖς κωμωδίαις, καὶ ἄλλα τέτοια ποιήματα, συνηθίζουν νὰ ἔρχονται νὰ τὰ δείχνουν εἰς ἡμᾶς ὅπου εἴμεθα πρόσωπα ἀξιώτατα καὶ νὰ τοὺς κάμωμεν τὴν χάριν νὰ τὰ ἐπαινέσωμεν, καὶ νὰ τὰ τιμήσωμεν. Καὶ ἀφήνω νὰ λογιᾶσετε ἂν ἐκεῖνος, ὅπου εἶναι κατώτερος, νὰ ἀνοίξῃ στόμα, ἢ νὰ μᾶς ἀντιλογιθῇ, ὁπότεν / εἰπῶμεν ἡμεῖς ἕνα πρᾶγμα ἐπαινῶν ἄξιον. Ὅσον ἐκ μέρους μου εἰς αὐτὰ φυλάττω τὴν ὑπόσχεσίν μου εἰς ἄκρον βαθμόν, καὶ ὅταν τάζω κἀνέναν ποιητὴν νὰ ἐπαινέσω τὰ ποιήματά του,

13. ante τῶν exp. δεβαιῶν

φωνάζω με μεγάλην φωνήν «νά ζήση, ὦ τί εὖμορφον πράγμα», ἀκόμη πρὸ τοῦ νά στήσουν τὸ πανί, καὶ νά ἀνάψουν τὲς λαμπάδες.

Μαγδαλένα

Ἦ εὐγενεία σου μὴν μᾶς τὰ λέγῃς πλέον, διότι βλέπω καλὰ πῶς τὸ Παρίσι εἶναι ἕνας τόπος θαυμασιώτατος, ὅπου κάθε ἡμέραν γίνονται μύρια πράγματα, τὰ ὅποια ἔξω εἰς τὰ χωρία δὲν τὰ ἤξεύρωμεν, με ὄλον ὅπου εἶναι πρόσωπα ἀγχινοῦστατα. /

φ. 18^Γ

Καρτίνα

Ἐπειδὴ καὶ ἐκαταλάβαμεν, φθάνει· θέλομεν φωνάζει καθὼς πρέπει εἰς ὃ, τι καὶ ἂν εἰποῦν οἱ κωμωδοί.

Μασκαρίλλιος

Ἐκαμα καὶ ἐγὼ μίαν κωμωδίαν, καὶ σᾶς τὴν λέγω, μυστικῶ τῶ τρόπῳ, τὴν ὅποιαν τώρα ὀγλήγορα θέλω τὴν δώσει νά τὴν παραστήσουν.

Καρτίνα

Καὶ ποίους κωμωδοὺς θέλετε νά τὴν δώσετε;

Μασκαρίλλιος

Τί εὖμορφον ἐρώτημα! Εἰς τοὺς πρώτους κωμωδοὺς τοῦ Παρισίου. Ἄμῃ πῶς σᾶς φαίνονται¹⁴ τὰ φορέματά μου, εἶναι καλὰ ταιριασμένα ἕνα με τὸ ἄλλο; /

φ. 18^Δ

Καρτίνα

Βεβαιώτατα.

Μασκαρίλλιος

Τὸ καβάδι μου δὲν ἔχει εὖμορφον κόψιμον;

Μαγδαλένα

Πολλὰ καλόν.

Μασκαρίλλιος

Ἄμῃ διὰ τὸ ἀντερὶ μου τί λέγετε;

Μαγδαλένα

Εἶναι πολλὰ ξεχωριστόν.

Μασκαρίλλιος

Κἂν ἤμπορῶ νά καυχηθῶ πῶς εἶναι μία πιθαμὴ μακρύτερον ἀπὸ τῶν ἄλλων.

Μαγδαλένα /

φ. 19^Α Λέγω τὴν ἀλήθειαν ὅτι ποτὲ μου νοστιμώτερον φόρεμα δὲν εἶδα.

Μασκαρίλλιος

Μυρισθεῖτε, παρακαλῶ, αὐτὸ τὸ λάδι ὀλίγον.

Μαγδαλένα

Ἐχει εὐωδίαν πολλὰ θαυμαστήν.

Καρτίνα

Ποτὲ μου δὲν ἐμυρίσθηκα τέτοιαν εὐωδίαν.

14. φαίνεται corr. φαίνονται

Μασκαρίλλιος

Είμαι από τὰ ἐξαιρέτα. Ἄμῃ διὰ τὰ χειρόκτιά μου δὲν μὲ λέγετε τίποτες;
Πῶς σᾶς φαίνονται;

Καρτίνα

Εὐμορφώτατα, ταίρι δὲν ἔχουν.

Μασκαρίλλιος /

φ. 19^γ Ἄκριδὰ μὲ ἐκόστησαν. Ὅρκον σᾶς κάμω πῶς εἰς αὐτὸν τὸν κόσμον ἀγαπῶ
ὅλα τὰ εὐμορφα πράγματα. Αὐτὸ εἶναι τὸ ἰδίωμά μου.

Μαγδαλένα

Σᾶς βεβαιώνω πῶς ἔχομεν μαζῆ συμπάθειαν, ἐπειδὴ καὶ εἰς ὅ,τι ἂν φορῶ
εἶμαι τόσον δυσάρεστη ὅπου εἶναι παράξενον. Δὲν ἤμπορῶ νὰ ὑποφέρω
τίποτες, ἂν δὲν εἶναι καμωμένον ἀπὸ τὸν καλλήτερον μᾶστορην τοῦ
κόσμου.

Μασκαρίλλιος

(Φωνάζει ὅσον ἤμπορεῖ) αἶ, αἶ, αἶ, ἐχάθηκα, τρέξετε γείτονες βοήθεια.
Ἄνάθεμά σε διάβολε· ἀρχόντισσαίς μου, ἡ εὐγενεία σας μὲ ἀφανίζετε.
Δίκαιον ἔχω νὰ κλαυθῶ ἀπὸ λόγου σας. Τὸν Θεὸν δὲν φοβεῖσθε; /

φ. 20^γ**Καρτίνα**

Τί ἔπαθες; τί σὲ ἤλθε;

Μασκαρίλλιος

Δύο πρόσωπα κατεπάνω μου, εἰς μίαν καρδίαν νὰ ὀρμοῦν ἐν ταυτῷ δεξιᾷ
καὶ ἀριστερᾷ! Ὁ πόλεμος δὲν εἶναι ἐξίσου, ἐγὼ εἶμαι ἕνας μοναχός, ἐσεῖς
δύο. Ξεφωνίζω διὰ νὰ μαζωχθοῦν οἱ γείτονες νὰ ἰδοῦν τὸ ἄδικον.

Καρτίνα

Τὴν ἀλήθειαν πρέπει νὰ εἰπῶμεν, πῶς ὅ,τι καὶ ἂν εἰπῆ, τὸ λέγει μὲ ἕναν
τρόπον πολλὰ ξεχωριστὸν καὶ νόστιμον.

Μασκαρίλλιος

Τί πρᾶγμα, τί ἀγχίνοια! /

φ. 20^δ**Καρτίνα**

Ἡ εὐγενεία σου, ἄρχον, φοβεῖσαι χωρὶς νὰ ἔπαθες κανένα κακόν, καὶ ἡ
καρδία σου φωνάζει πρὸ τοῦ νὰ ξεγδαρθῆ.

Μασκαρίλλιος

Πῶς! Ἄπὸ πάνω ἕως κάτω εἶναι ξεγδαρμένη.

Σκηνὴ θ'

Μασκαρίλλιος, Καρτίνα, Μαγδαλένα, καὶ Μαρότζα

Μαρότζα

Κυρίαίς μου, ἕνας ἄνθρωπος ἤλθε καὶ ζητεῖ νὰ σᾶς ἀνταμώσῃ.

Μαγδαλένα

Ποῖος εἶναι;

Μαρότζα

Μὲ εἶπε πῶς εἶναι ὁ κόντε Ἰοδαλέτος.

Μασκαρίλλιος /

φ. 21^τ Ὁ κόντε Ἰοδαλέτος;

Μαρότζα

Ναί.

Καρτίνα

Τὸν ἤξεύρεις ἢ εὐγενεία σου;

Μασκαρίλλιος

Εἶναι ὁ καλλήτερός μου φίλος ἀπὸ ὄλους.

Μαγδαλένα

Ἄς ὀρίση.

Μασκαρίλλιος

Κάμποσος καιρὸς εἶναι ὅπου δὲν εἶδομεν ἕνας τὸν ἄλλον, καὶ πολλὰ τὸ ἐχάρηκα πῶς ἔτυχεν ἔτζι.

Σκηνὴ ι'**Κόντες, Μασκαρίλλιος, Καρτίνα, Μαγδαλένα, καὶ Μαρότζα /**

φ. 21^ν

Μασκαρίλλιος

Ἄχ σιὸρ κόντε!

Κόντες

Μαρχέζε, ἔλα νὰ φιληθῶμεν.

Μασκαρίλλιος

Πόσον μὲ καλοφαίνεται ὅτι ἀνταμώθημεν.

Κόντες

Φίλησόν με ἀκόμη μίαν φορὰν, παρακαλῶ.

Μαγδαλένα

Ἐξαδελφίτζα μου, τώρα ἀρχίζομε νὰ γνωριζόμεθα. Ἴδου ὅπου ἀρχισαν νὰ ἐρχωνται εἰς τὸ σπήτι μας τὰ τίμια καὶ ἄξια πρόσωπα.

Μασκαρίλλιος

φ. 22^τ Ἀρχόντισσαις, προσφέρω εἰς τὴν εὐγενείαν σας τὸν παρόντα / καθαλιέρον, καὶ παρακαλῶ νὰ τὸν καταδεχθῆτε νὰ τὸν γνωρίσετε, ὅτι εἶναι πρόσωπον ἄξιον, καὶ νὰ ἔχη τὴν γνώμην σας.

Κόντες

Δίκαιον καὶ εὐλογον εἶναι, ἀρχόντισσαις, νὰ ἔλθῃ καθ' ἕνας εἰς προσκύνησίν σας καὶ ὑπόκλισιν, ἐπειδὴ καὶ οἱ χάριτες, καὶ τὰ θέλητρά σας ἀπαιτοῦν καὶ ζητοῦν μὲ βίαν ἀπὸ κάθε ἕναν τὸ βασιλικὸν τους δόσημον.

Μαγδαλένα

Ἡ εὐγένεια καὶ ἡ καλοκαγαθία ὑπερβαίνει, ἀρχοντα, καὶ τὰ ὄρη τῆς κολακείας.

Καρτίνα

φ. 22^γ Τὴν σημερινὴν ἡμέραν ἡμεῖς πρέπει νὰ τὴν σημειώσωμεν εἰς τὰς φροντίδας μας καθ' ὅσον ἡμέραν εὐτυχή¹⁵.

Μαγδαλένα

Ἐσὺ, παιδί, δὲν βλέπεις πῶς κάμει χρεῖα νὰ αὐξάνωμεν τὸν ἀριθμὸν τῶν σκαμνίων, ἀπαντᾷς νὰ σὲ τὸ λέγω πάντοτε;

Μασκαρίλλιος

Μὴν θαυμάζεσθε, ἀρχόντισσαι, ὅτι βλέπετε τὸν σιὸρ κόντε μὲ τέτοιαν ὄψιν, διότι τώρα ὀγλήγορα ἐσηκώθηκεν ἀπὸ μιαν μεγάλην ἀρρώστιαν.

Κόντες /

φ. 23^γ Οἱ καρποὶ τῶν κόπων, καὶ ἀγρυπνιῶν τῆς κούρτης καὶ τῶν πολέμων εἶναι αὐτοί.

Μασκαρίλλιος

Ἡ εὐγενεία του, ἀρχόντισσαι, νὰ ἤξεύρετε πῶς εἶναι ὁ πλέον ἀνδρεῖος καὶ ἄξιος ἄνθρωπος τοῦ τωρινοῦ καιροῦ. Δὲν τὸ λέγω διὰ νὰ τὸν κολακεύσω.

Κόντες

Τοῦτο ταιριάζει νὰ τὸ εἰπῆτε διὰ λόγου σας, μαρκέξε· τὰ ἐδικὰ μου προτερήματα πόσον ἀχρῆζον εἶναι γνωστὸν τοῖς πᾶσι.

Μασκαρίλλιος

Εἶναι ἀληθές, σιὸρ κόντε, ὅτι εἰς διαφόρους τόπους ἀνταμώθημεν καὶ ἐτύχαμεν μαζῆ.

Κόντες /

φ. 23^γ Καὶ εἰς τόπους ὅπου ἦτον ζέστη μεγάλη.

Μασκαρίλλιος

Ναί. Ὅμως δὲν ἦτον τόση ζέστη, ὅση εἶναι ἐδῶ. Χά, χά, χά, χά!

Κόντες

Ἡμεῖς πρῶτα καὶ ἀρχὴ ἐγνωρίσθημεν εἰς τὴν ἀρμάδα.

Μασκαρίλλιος

Εἶναι ἀληθές, μ' ὄλον τοῦτο ἡ εὐγενεία σου ἦσον ἀνώτερος ἀπὸ λόγου μου, ὅτι ἐνθυμοῦμαι πῶς ἐγὼ ἦμουν μικρὸς ὀφφιτζιάλης καὶ ἡ εὐγενεία σου ἦσον προεστῶς ἐπάνω εἰς δύο χιλιάδες καθάλων.

Κόντες

φ. 24^γ Ὁ πόλεμος εἶναι εὐμορφον πράγμα, ὅμως λέγω τὴν ἀλήθειαν πῶς ἡ κούρτη τὴν σήμερον ἀντα/μοίβει πολλὰ ἀχαμνὰ τὰ πρόσωπα ὅπου εἶναι ἄξια διὰ μεγαλύτερα ὀφφίκια, καθὼς εἴμεθα ἡμεῖς.

Μασκαρίλλιος

Διὰ τοῦτο καὶ ἐγὼ θέλω νὰ κρεμάσω εἰς ἓνα καρφὶ τὸ σπαθὶ μου.

Καρτίνα

Ὅσον ἐκ μέρους μου ἀγαπῶ πολλὰ τοὺς νέους ὅπου ἀκολουθοῦν τοὺς πολέμους.

15. Καρτίνα... εὐτυχή in f. 22^γ repetitum exp. librarius

Μαγδαλένα

Ὅμοιως καὶ ἐγώ. Ὅμως θέλω κοντὰ εἰς τὴν ἀνδρείααν νὰ ἔχουν καὶ πνεῦμα.

Μασκαρίλλιος

φ. 24^v Ἐνθυμᾶσαι, σιὸρ κόντε, ἐκείνο τὸ μισὸν φεγγάρι ὁποῦ ἐπήραμεν ἀπὸ τοὺς ἔχθρους, ὅταν περιτριγυρίσαμεν / τὸ κάστρον Ἐθῆας εἰς τὴν Φιάνδραν;

Κόντες

Τί μισὸν λέγεις· ἦτον φεγγάρι ὀλόκληρον.

Μασκαρίλλιος

Ἐχει δίκαιον.

Κόντες

Ἐχω δίκαιον νὰ τὸ ἐνθυμοῦμαι, μά τὴν ἀλήθειαν, ἐπειδὴ καὶ ἐπληγώθηκα εἰς τὸ ἓνα μου ποδάρι ἀπὸ ἓνα βόλι μέγαλον, καὶ ἔχω ἀκόμη τὸ σημάδι τῆς πληγῆς. Πιάσετε, παρακαλῶ, νὰ ἰδῆτε τί πληγὴν ὁποῦ ἔχω.

Καρτίνα

Ἀληθινὰ τὸ σημάδι εἶναι μέγαλον.

Μασκαρίλλιος /

φ. 25^r Δότε με τὸ χέρι σας, ἀρχόντισσαι, παρακαλῶ, πιάσετε ἐδῶ ὀπίσω ἀπὸ τὸ κεφάλι μου, τὸ ἤρρετε; τὸ ἴδετε;

Μαγδαλένα

Ναί, βλέπω κάθε τί!

Μασκαρίλλιος

Εἶναι μία τουφεκιά, ὁποῦ ἐπῆρα εἰς τὸν ὑστερνὸν πόλεμον.

Κόντες

Νὰ ἓνα κτύπημα ὁποῦ μὲ ἐπέρασεν ἀπὸ τὸ ἄλλον μέρος εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Καρβεσίνας.

Μασκαρίλλιος

Θέλω νὰ σὰς δείξω ἀκόμη μίαν μεγαλωτάτην πληγὴν. /

φ. 25^v

Μαγδαλένα

Δὲν μᾶς χρειάζεται, ἀφήσετε δὲν εἶναι ἀνάγκη, τὸ πιστεύομεν χωρὶς νὰ μᾶς τὴν δείξετε.

Μασκαρίλλιος

Αὐτὰ εἶναι σημάδια ἀξιοτίμητα ὁποῦ μᾶς φανερώνουν τὸ τί εἴμεσθεν.

Καρτίνα

Δὲν ἀμφιβάλλομεν.

Μασκαρίλλιος

Σιὸρ κόντε, ἡ καρρέτα σου εἶναι κάτω;

Κόντες

Διατί;

Μασκαρίλλιος

φ. 26^r Διὰ νὰ πηγαίνωμεν, ἂν τὸ κρίνετε εὐλογον, εἰς περι/διάβασιν μὲ ταῖς ἀρχόντισσαις ἔξω ἀπὸ τὸ κάστρον καὶ νὰ πάρωμεν μαζὴ μας, καὶ τίποτες προσφάγια.

Μαγδαλένα

Σήμερον δὲν ἠμποροῦμεν νὰ ἄγωμεν ἔξω. Εὐχαριστοῦμεν.

Μασκαρίλλιος

Ἄς στείλωμεν, λοιπόν, νὰ φέρωμεν παιγνίδια διὰ νὰ χορεύσωμεν.

Κόντες

Καλὰ τὸ ἐσυλλογίσθηκες.

Μαγδαλένα

Πολλὰ καλὰ, ὅμως πρέπει νὰ αὐξήσωμεν τὴν συντροφίαν.

Μασκαρίλλιος /

26^ν Ἔλα ἐδῶ Δημήτριε, Κωνσταντίνε, Ἰωάννη, Κώστα, Ἰακουμῆ, Ἰωδάννη, Παρασκευᾶ, Πέτρε· ὁ διάβολος νὰ τοὺς πάρῃ τέτοιους δούλους, δὲν πιστεύω νὰ σύρῃ κἀνένας ἄρχοντας τὰ κακὰ ὅπου μὲ κάμνουν ἐμένα οἱ δούλοι, πάντοτε μοναχὸν μὲ ἀφήνουν οἱ ἀναθεματισμένοι!

Μαγδαλένα

Πήγαινε, Ἀλεμάζε, καὶ εἰπὲ τοὺς δούλους τοῦ ἄρχοντος νὰ πηγαίνουν νὰ λαλήσουν τοὺς παιγνιδιώτας, καὶ κράξε καὶ ἀπὸ τὴν γειτονίαν μερικουὺς ἄρχοντας καὶ ἀρχόντισσαις διὰ νὰ τιμήσουν τὸν χορὸν μας.

Μασκαρίλλιος

Σιὸρ κόντε, πῶς σᾶς φαίνονται αὐτὰ τὰ ὀμμάτια;

Κόντες /

27^ν Ἐμένα; Τὴν εὐγενεῖαν σου πῶς σὲ φαίνονται, σιὸρ μαρκέζε;

Μασκαρίλλιος

Ἐγὼ λέγω πῶς ἡ ἐδικὴ μας ἐλευθερία μὲ μεγάλην δυσκολίαν θέλει ἄγῃ ἀπ' ἐδῶ. Ὁρεῖς ὄρες γροικῶ τὰ σωτικά μου¹⁶ πολλὰ ταραγμένα, καὶ ἡ καρδιά μου κρέμεται ἀπὸ μίαν κλωστήν πολλὰ ψιλὴν καὶ ἀδύνατην.

Μαγδαλένα

Παράξενον πρᾶγμα, ἐξαδελφίτζα, ὁ σιὸρ μαρκέζος ὅ,τι καὶ ἂν εἰπῇ, τὸ λέγει τετορνευμένον, καὶ μὲ μεγάλην νοστιμάδα.

Καρτίνα

Ἀληθινά, μὲ μεγάλην ἀγχίνοιαν.

Μασκαρίλλιος /

27^ν Διὰ νὰ βεβαιωθῆτε, θέλω νὰ κάμω ἐπάνω εἰς αὐτὸ ἓνα τετράστιχον.

Καρτίνα

Ἄχ! Σᾶς ὀρκίζω ἐξ ὅλης μου τῆς καρδίας κάμετε νὰ ἀκούσωμεν τίποτες ὅπου νὰ εἶναι καμωμένον διὰ λόγον μας.

Κόντες

Ἀγαποῦσα νὰ κάμω ἐγὼ τίποτες. Ὅμως ἡ ἐδικὴ μου στιχουργικὴ φλέβα εἶναι ὀλίγον ἀχαμνή, μὲ τὸ νὰ ἐβγαλα πολὺ αἷμα ἀπὸ αὐτὴν ἐτοῦτες ταῖς ἡμέραις.

16. τὰ σωματικά μου κογγ. τὰ σωτικά μου

Μασκαρίλλιος

- φ. 28^r Ἀνάθεμα τὸν διάβολον, τί πράγμα εἶναι ἐτοῦτο; Τὸν πρῶτον στίχον πάντοτε τὸν κάμνω καλά. Ὅμως / εἰς τοὺς ἄλλους πολλὰ δυσκολεύομαι. Μά τὴν ἀλήθειαν, ἐπέρασε καὶ ἡ ὥρα· θέλω τοὺς κάμη εἰς τὸ σπήτι τὸ βράδι, μὲ τὴν ἄνεσίν μου, καὶ θέλουν γίνῃ πολλὰ καλλήτεροι καὶ ἡξεύρω πῶς θέλουν σᾶς φανῆ πολλὰ ἄρεστοί.

Κόντες

Ἔχει ἓνα πνεῦμα διαβολικόν.

Μαγδαλένα

Νοστιμώτατος εἶναι.

Μασκαρίλλιος

Σιὸρ κόντε, εἶπέ με εἶναι πολλαῖς ἡμέραις ὅπου δὲν εἶδες τὴν κοντέσσα;

Κόντες /

- φ. 28^v Περισσότερον ἀπὸ τρεῖς ἑβδομάδες.

Μασκαρίλλιος

Ἄμῃ ἔχεις εἶδησιν πῶς ὁ δούκας σήμερον τὸ πουργνὸ ἦλθεν εἰς τοῦ λόγου μου, καὶ ἠθέλησε νὰ μὲ πάρῃ μαζὶ του εἰς τὸν κάμπον νὰ κυνηγήσωμεν ἐλάφια;

Μαγδαλένα

Νά ὅπου ἔρχονται οἱ γειτόνισσαις.

Μασκαρίλλιος

Σιωπᾶτε, εὐτυχῆς εἶναι ὁ χορὸς μας.

Σκηὴ ια΄

**Κόντες, Μασκαρίλλιος, Καρτίνα, Μαγδαλένα, Ἀλεμάζος, Μαρότησα, καὶ Λουκίλλα
Μαγδαλένα**

- φ. 29^r Καλῶς ὀρίσατε, ἀγαπημέναις μου ἀρχόντισσαις, σᾶς / παρακαλοῦμεν νὰ ἔχωμεν συγγνώμην διὰ τὴν ἐνόχλησιν ὅπου σᾶς ἐδώκαμεν. Τοῦτοι οἱ ἀρχοντες θέλουν νὰ ξεμουδιάσουν τὰ ποδάρια μας, καὶ ἐστείλαμεν νὰ σᾶς παρακαλέσωμεν νὰ ὀρίσετε ἐδῶ, διὰ νὰ ἀπογεμίσετε τὸν εὐκαιρον τόπον τῆς συντροφιᾶς.

Λουκίλλα

Μᾶς ὑποχρεώσατε κατὰ πολλὰ, ἦλθαμεν μὲ χαρὰν μεγάλην.

Μασκαρίλλιος

Τοῦτος εἶναι ἓνας χορὸς ἐξαφνικός, ὅμως μίαν ἡμέραν θέλομεν κάμει ἓναν καθῶς πρέπει, μὲ ὅλα τὰ ἀκόλουθα. Οἱ παιγνιδιώται ἦλθαν;

Ἀλεμάζος

Ναί, αὐθέντα, ἐδῶ εἶναι. /

ρ. 29^ν

Καρτίνα

Ἄς καθήσουν· ἐλάτε (ὁ Μασκαρίλλιος χορεύει μόνος του) τάραρα, τάραρα, λά, τάραρα, τάραρα...

Μαγδαλένα

Ἔχει κορμὶ εὐμορφότατον, καὶ νοστιμώτατον.

Καρτίνα

Καὶ φαίνεται πῶς χορεύει πολλὰ ἐλεύθερα καὶ καλά.

Μασκαρίλλιος

Ἐγὼ θέλω νὰ χορεύσω γοργά. Παιγνιδιώται ἀκολουθεῖτε μὴν ἀφήγετε ἀπὸ τὸ μέτρον. Τί ἄμαθεῖς! Δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ χορεύσωμεν μετὰ τὸ ἐδικὸν τοῦ παίξιμον· ὁ διάβολος νὰ σᾶς πάρῃ. Δὲν παίζετε μετὰ τὸ μέτρον ὅπου πρέπει· λά, λά, λά, λά, λά, λά, λά, λά, λά. Σταθεῖτε, παιγνιδιώται, χωρριάτες. /

ρ. 30^ν

Κόντες

Ἄς χορεύσω ἐγὼ ὅσον ἤμπορῶ· ἀργότερα παίζετε, διατὶ προχθὲς ἐσηκώθηκα ἀπὸ τὴν ἀβήρωστίαν.

Σκητὴ 16'

Δομένικος, Νικόλαος, Μασκαρίλλιος καὶ οἱ λοιποὶ

Δομένικος

Ὅχι, ὄχι, ὄχι, υἱοὶ τῆς πόρνης, τί κάμετε ἐδῶ; Τρεῖς ὥρες ὅπου σᾶς γυρεύομεν (δίδει τὸν Μασκαρίλλιον ἕναν μπάτζον).

Μασκαρίλλιος

Ἄι, ἄι, ἄι, ἡ ἐντιμότης σου με εἶπες, αὐθέντα· ἂν τὸ ἤξευρα πῶς ἤθελες με εἰρῆς, δὲν ἐρχόμουν ἐδῶ.

Κόντες /

ρ. 30^ν Ἄι, ἄι, ἄι (ὁμοίως καὶ ὁ κόντες δέρνεται ἀπὸ τὸν αὐθέντην του).

Δομένικος

Σᾶς τυχαίνει ἐσᾶς, ἀχρεῖοι, νὰ καμώνεσθε πῶς εἶσθε ἄρχοντες.

Νικόλαος

Ἔτσι σᾶς πρέπει νὰ γνωρίζετε τοῦ λόγου σας πῶς εἶσθε δούλοι καὶ στοιχισμένοι μετὰ ῥόγαν.

Σκητὴ 17'

Μασκαρίλλιος, Κόντες, Μαγδαλένα, καὶ Καρτίνα

Μαγδαλένα

Τί δηλοῦν, λοιπόν, αὐτοὶ οἱ μουσικοί;

Κόντες

Τοῦτο εἶναι ἓνα στοίχημα. /

φ. 31^α**Καρτίνα**

Πῶς; τὸ στέργετε νὰ σᾶς δέρονουν τέτοιας λογιῆς;

Μασκαρίλλιος

Δὲν ἠθέλησα νὰ ἀραθυμῶ, διότι ἐγὼ εἶμαι πολλὰ ἀράθυμος, καὶ ἠμποροῦσε νὰ μὲ κυριεύσῃ ὁ θυμός.

Μαγδαλένα

Νὰ ὑποφέρετε μίαν τέτοιαν ἀτιμίαν; Τέτοιαν μίαν, ἐμπρὸς εἰς τοῦ λόγου μας καὶ εἰς τόσαις λοιπαῖς ἀρχόντισσαις;

Μασκαρίλλιος

Δὲν εἶναι τίποτες, εἴμεθα φίλοι παλαιοί, καὶ ἀναμεταξὺ μας τέτοια παραμικρὰ δὲν τὰ συνεριζόμεθα. Μόνον φοβοῦμαι νὰ μὴν ἔλθουν πάλιν.

Σκηνὴ ἰδ'

φ. 31^β **Δομένικος, Νικόλαος, Μασκαρίλλιος, Μαγδαλένα, / Καρτίνα, καὶ οἱ ἀρχόντισσαις ὄλαις**

Δομένικος

Ἐν ἀληθεία, ἀχρειέστατοι, ἐσεῖς δὲν ἠμπορεῖτε νὰ μᾶς περιπαιζετε, σᾶς τὸ ὑπόσχομαι. Ἐλάτε μέσα ἐσεῖς οἱ ἄλλοι.

Μαγδαλένα

Τί τόλμη εἶναι, λοιπόν, αὐτὴ νὰ ἐλθῆτε μέσα εἰς τὸ σπήτι μας νὰ μᾶς συγχύζετε τοιοῦτης λογιῆς!

Δομένικος

Ἄμῃ πῶς, ἀρχόντισσαις, νὰ ὑποφέρωμεν ἡμεῖς νὰ εἶναι οἱ δοῦλοι μας ἀπὸ λόγου μας, καὶ νὰ ἐρχονται εἰς τὴν εὐγενεῖαν σας, νὰ κάμουν ἐρωτικὰς συνομιλίας μαζὶ σας, καὶ νὰ σᾶς βάλουν νὰ χορεύετε;

Μαγδαλένα /φ. 32^α Οἱ δοῦλοι σας;**Δομένικος**

Ναί, οἱ δοῦλοι μας, καὶ δὲν εἶναι καλόν, οὔτε τῆς τιμῆς πρῶγμα νὰ τοὺς ξελογιάζετε τοιοῦτης λογιῆς.

Μαγδαλένα

ᾠ οὐρανέ, τί ἀκούω!

Δομένικος

Ὅμως δὲν θέλουν ἔχει τὴν αὐτὴν χάριν οἱ ἀχρειέστατοι νὰ μεταχειρίζονται τὰ ἐδικὰ μας φορέματα διὰ νὰ σᾶς ἀρέσουν, καὶ ἂν θέλετε ἡ εὐγενεῖα σας νὰ τοὺς ἀγαπάτε, ἀγαπάτε τους μὲ τὰ ἐδικὰ τους ῥοῦχα. Ὅγλήγορα ξεγυμνωθεῖτε, υἱοὶ τῆς πανούκλας, καὶ τῆς πόρνης.

Κόντες /φ. 32^β Καλὰ παθαίνω· ἔτσι μὲ πρέπει.**Μασκαρίλλιος**

Τὰ ἐδικὰ μας τίτλα, μαρκεζᾶτο, καὶ κοντάτο, ἔπесαν καταγιῆς.

Δομένικος

Τολμᾶτε, ἀχρεῖοι, νὰ ἐξακολουθήτε καὶ νὰ μιμησθε τοῦ λόγου μας· νὰ ἄλλοῦ κοιτάξετε νὰ εὔρετε τὸν τρόπον νὰ εὐχαριστήσετε ταῖς εὐμορφαῖς σας.

Νικόλαος

Νὰ μᾶς γελάσετε, καὶ νὰ γελάσετε μὲ τὰ ἐδικὰ μας φορέματα; Τοῦτο εἶναι πολὺ.

Μασκαρίλλιος

Ἄνάθεμά σε, τύχη, τί ἄστατος ὁποῦ εἶσαι!

Δομένικος /

33[†] Ὅγλήγορα ἐβγάλετε τὰ ρούχα ἀπὸ πάνω τους, καὶ πηγαίνετέ τα εἰς τὸ σπήτι.

Νικόλαος

Πηγαίνετε καὶ τὰ ἐδικὰ μου. Τώρα πλέον, ἀρχόντισσαι, ἠμπορεῖτε καθὼς εἶναι νὰ τοὺς ἀγαπήσετε, καὶ νὰ ἀκολουθήσετε τὸν ἔρωτά σας ὅσον θέλετε· ἡμεῖς εἰς τοῦτο τοὺς δίδομεν κάθε ἐλευθερίαν, καὶ τόσον ἐγώ, ὅσον καὶ ἡ εὐγενεία του σᾶς πληροφοροῦμεν πῶς μὲ κἀνένα τρόπον δὲν ζηλεύομεν.

Μαγδαλένα

Φρενιτεύω.

Καρτίνα

Σκάνω ἀπὸ τὸ κακὸν μου.

Οἱ παιγνιδιώται /

33[†] Τί εἶναι αὐτά; Ἡμᾶς ποῖος μᾶς πληρώνει, σιδὸρ μαρκέζε Μασκαρίλλιε;

Μασκαρίλλιος

Ζητήσετε τὴν πληρωμὴν σας ἀπὸ τὸν σιδὸρ κόντε.

Οἱ παιγνιδιώται

Σιδὸρ κόντε, ποῖος μᾶς δίδει τὴν πληρωμὴν μας;

Κόντες

Γυρεύσετέ την ἀπὸ τὸν σιδὸρ μαρκέζον.

Σκηνὴ ε΄

Γεώργιος, Μαγδαλένα, Μασκαρίλλιος, καὶ Κόντες

Γεώργιος

Ἐσεῖς καλότυχες, εὐμορφον τιμὴν μὲ κάμετε καθὼς βλέπω· ἄκουσα κάποιαις καμωδίαις διὰ λόγου σας. /

Μαγδαλένα

34[†] Ἄχ, πατέρα μου περιπόθητε, μᾶς ἔπαιξαν ἓνα παιγνίδι πολλὰ φοβερόν.

Γεώργιος

Βέβαια τὸ παιγνίδι εἶναι φοβερώτατον, ὅμως τὸ ἐπροξένησεν ἡ ἐδικὴ σας ἀχρειότης, διότι ἐκεῖνοι ἔκακοκάρδιον ἀπὸ λόγου σας, διὰ τὴν ψυχρότη-

τα και ἀκαταδεξίαν ὁποῦ τοὺς δείξατε ταῖς περασμέναις, ὅταν ἦλθαν νὰ σᾶς χαιρετήσουν, καὶ τοῦτο διὰ αὐτὸν τὸν λόγον τὸ ἔκαμαν εἰς ἐκδίκησιν, καὶ πίνω ἐγὼ ὁ δυστυχῆς τὸ ποτήρι αὐτῆς τῆς ἀτιμίας.

Μαγδαλένα

φ. 34^ν Ἄχ, ἢ τοὺς ἐκδικουῖμαι, ἢ ἀποθαίνω· ἀμὴ ἐσεῖς ἀχρεῖοι καὶ μηδετιποτένιοι τολμάτε καὶ στέκεσθε ἀκόμη / ἐδῶ;

Μασκαρίλλιος

Ἔτζι τιμᾶτε ἓναν μαρκέζον; Νά ὁ κόσμος τί λογῆς εἶναι. Διὰ μίαν παραμικρὰν συμφορὰν, νὰ μᾶς καταφρονοῦν ἐκείναις ὁποῦ πρῶτα μᾶς ἐχάιδευσαν, καὶ μᾶς ἐτιμοῦσαν. Ἄς πηγαίνωμεν, σύντροφε σιδὸ κόντε, νὰ γυρεῦσωμεν ἀλλοῦ τὴν τύχην μας. Ἐδῶ βλέπω τιμοῦν τὰ ροῦχα, καὶ ὄχι τὴν ἀρετὴν.

Σκηνὴ τελευταία

Γεώργιος, Μαγδαλένα, Καρτίνα, καὶ οἱ παιγνιδιώται

Οἱ παιγνιδιώται

Ἄρχοντα, ἡμεῖς ἀπαντuchaίνομεν νὰ μᾶς πληρώσῃς ἢ τιμότης σου, ἐπειδὴ εἰς τὸ ἀρχοντικὸν σὰς ἐπαίξαμεν. /

φ. 35^ν

Γεώργιος

(Τοὺς δέρνει) Νά, νά, θέλω σᾶς πληρώσω καὶ νὰ σᾶς εὐχαριστήσω, νά ἢ μονέδα ὁποῦ σᾶς πληρώνω, νά, νά, καὶ ἄλλην. Καὶ ἐσᾶς ἀρχόντισσαις, τώρα μὲ ἐρχεται νὰ σᾶς κάμω τὸ ἴδιον. Παίγνιον τοῦ κόσμου ἐγενήκαμεν· καὶ τί κερδίσατε μὲ τὴν ἐδικὴν σας λεπτοτάτην ἀγχίνουαν, καὶ τρελὴν σας ὑπερφηφανείαν; Πηγαίνετε νὰ κρυφθῆτε, βρῶμες, ἀνάθεμα τὰ ἐρωτικὰ παραμύθια, τοὺς στίχους, τὰ τραγούδια, τὰ κοτζάκια, καὶ τὴν μουσικὴν, ὁποῦ ἐγιναν αἰτία καὶ ἐτρελαθήκατε. Ὁ διάβολος νὰ τὰ πάρη.

Τέλος τῆς παρούσης κωμωδίας. //

ΓΛΩΣΣΑΡΙΟ

- ἀγαλινούτζικα** (15^ν): σιγά, ἀργά
ἀντερί (8^ν, 18^ν): μακρὸν ἀνδρικό ἔνδυμα
ἀπαντυχαίνω (34^ν): περιμένω
ἀράθυμος (31^τ): εὐέξαπτος
ἀραθυμῶ (31^τ): ἀγανακτῶ
ἄρατος (5^τ): ἄφαντος
ἀρμάδα (23^ν): στόλος (βενετ. *armada*)
ἀρχήζω (23^ν): ἀξίζω
γιασεμόλαδον (8^ν): ἰασμέλαιο
ζώσιμον (8^ν): ζωστήρας
καβάδι (18^ν): μακρὸν ἀνδρικό ἔνδυμα
καλπάκι (8^ν): σκούφος (τουρκ. *kalpak*)
καρρέτα (25^ν): ἀμάξι (ἰταλ. *caretta*)
κοντᾶτο (32^ν): κομητεία (ἰταλ. *contea*)
κοτζάκι (35^τ): λιανοτράγουδο
κούρητη (23^τ, 23^ν): αὐλή, συμβούλιο ἡγεμόνα (ἰταλ. *corte*)
μαρκεζᾶτο (32^ν): μαρκησιᾶτο (ἰταλ. *marchesato*)
μονέδα (35^τ): νόμισμα (βενετ. *moneda*)
μούτζουνο (13^τ): πρόσωπο (βενετ. *musona*)
ὀφφίκιο (24^τ): ἀξίωμα (λατιν. *officium*, ἰταλ. *ufficio*)
ὀφφιτζιάλης (23^ν): ἀξιωματοῦχος (λατιν. *officialis*, ἰταλ. *ufficiale*)
ρόγα (30^ν): ἀμοιβή, μισθὸς (λατιν. *roga*)
ροδόλαδον (8^ν): ροδόσταγμα
σιρίτι (8^ν): λουρίδα ὑφάσματος (τουρκ. *şirit*)
συντυχαίνω (2^τ, 11^ν): ὀμιλῶ
τζιριμόνια (8^ν): φιλοφρόνηση (ἰταλ. *cerimonia*)
τζόχα (8^ν): εἶδος ὑφάσματος (τουρκ. *çuha*)

RIASSUNTO

Gerasimos Zoras, *Una sconosciuta traduzione in greco di una commedia di Molière*

Una sconosciuta traduzione in greco della commedia *Les Précieuses ridicules* (1659) di Molière (1622-1673) si conserva nel codice Vat. Gr. 2481, facente parte della raccolta che apparteneva all'ultimo Grande Logotheta di Constantinopoli Stavrakis Aristarchis (1836-1925). Tale raccolta dopo la morte di Aristarchis divenne patrimonio della Biblioteca Apostolica Vaticana. Il manoscritto, esemplato su carta (fine XVIII / inizio XIX sec.), è composto da 35 fogli di formato cm. 10,5×14,5; ciascun foglio contiene 14 linee.

Si può dedurre dagli errori dello scriba che questo manoscritto sia una copia della traduzione originale (derivata quasi certamente non dal testo francese, ma forse dalla versione italiana di Nic. di Castelli). Questa traduzione costituisce una prova in più della fortuna greca di Molière, e nello stesso tempo rivela anche una interessante documentazione della lingua greca dell'epoca.

È auspicabile che in futuro si coglieranno i frutti di un'eventuale analisi tra il testo greco e le altre due stesure, francese ed italiana.

La trama della commedia farsesca è la seguente: due gentiluomini, si fanno sostituire dai loro valletti per vendicarsi del comportamento sgarbato adottato nei loro confronti da due pettegole «preziose».

Ἡ συνάντηση τοῦ μαρκέζου Μασκαρίλλιου με τὸν κόντε Ἰοδαλέτο (ἀρχὴ ἰ' σκηνῆς μεταφράσεως / ια' σκηνῆς πρωτοτύπου), ἀπὸ τὴν ἔκδοση τοῦ 1682.

